

Περιεχόμενα

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	11
----------------	----

Μέρος Α'

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΑΡΡΩΣΤΙΑΣ ΚΑΙ ΓΕΝΕΣΗ ΤΗΣ ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗΣ	17
---	----

Κεφ. 1: Η αρρώστια και η θεραπευτική γνώση στους προϊστορικούς χρόνους 21

Τα πρώτα τεκμήρια της αρρώστιας.	
Παλαιοπαθολογία	21
Η κτηνιατρική στους προϊστορικούς χρόνους	23
Ενστικτώδης κτηνιατρική	23
Εμπειρική κτηνιατρική	25
Μαγική κτηνιατρική	25
Ιερατική κτηνιατρική	25

Κεφ. 2: Η κτηνιατρική στους αρχαίους πολιτισμούς 27

Οι πρώτοι γνωστοί πολιτισμοί	27
Μεσοποταμιακή κτηνιατρική	28
Αιγυπτιακή κτηνιατρική	29
Εβραϊκή κτηνιατρική	30
Ινδική κτηνιατρική	30
Η κτηνιατρική της Άπω Ανατολής	31

Μέρος Β'

Η ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΑΔΑ (μέχρι το 324 μ.Χ.)	33
--	----

Κεφ. 1: Το προϊστορικό άγριο ζώο της ελληνικής γης και η εξημέρωσή του 37

Το ελεύθερο άγριο ζώο των προϊστορικών χρόνων	37
Παλαιοπαθολογικά ευρήματα	39
Η εξημέρωση και εκτροφική του άγριου ζώου από τους Έλληνες Πελαγούς	40

Κεφ. 2: Η θέση και η σημασία του ζώου στον αρχαίο ελληνικό κόσμο 43

Η πλουτολογική σημασία της ζωικής παραγωγής	43
Το κρέας	43
Το γάλα και τα προϊόντα του	44
Τα πουλερικά	44
Τα αλιεύματα	45
Το μέλι	45
Τα σαλιγκάρια κτλ.	45
Η εριουργία	46
Η κατεργασία του δέρματος	46
Μεταφορές, καλλιέργεια της γης κτλ.	46
Η μορφή του ζώου στις εικαστικές τέχνες	46

Η θέση του ζώου στη μυθολογία	48
Η ζωοφιλία στους αρχαίους Έλληνες	51
Υποζύγια και θρέμματα στην αρχαία Ελλάδα	51
Ο σκύλος	54
Ελληνικές γενεές	55
Ευρωπαϊκές γενεές	59
Ασιατικές γενεές	59
Αφρικανικές γενεές	60
Η χρήση του σκύλου και οι τιμές αγοράς	60
Το βόδι	61
Το πρόβατο	63
Η αίγα	65
Το άλογο	66
Η παρουσία του αλόγου στον ελλαδικό χώρο	66
Η σχέση του αλόγου με τη μυθολογία και την παράδοση	66
Η θέση του αλόγου στην αρχαία ελληνική κοινωνία	69
Η ιπποφορβία	69
Η ιππασία και τα ιππικά αγωνίσματα	70

Το πολεμικό άλογο	71	Τα “ζωικά” έργα του Αριστοτέλη	107
Οι ιππικές γενεές	72	Η ανατομική	108
Ο όνος και ο ημίονος	75	Η εμβρυολογία και η τερατολογία	108
Ο χοίρος	76	Η φυσιολογία	109
Η γάτα	77	Η κτηνιατρική νοσολογία και η θεραπευτική	110
Ο λαγός και το κουνέλι	78	Η κτηνοτροφία και το εμπόριο ζώων και	
Τα πουλερικά	78	κτηνοτροφικών προϊόντων	111
Οι μέλισσες	79	Οι “έμπειροι” θεραπευτές των ζώων	112
Κεφ. 3: Το ζωικό κεφάλαιο και η φροντίδα		Κεφ. 6: Η εξέλιξη της κτηνιατρικής	
του στους πρωτοελλαδικούς		στο Μακεδονικό Ελληνισμό	
πολιτισμούς (2800/2700- 1100 π.Χ.)	81	(336-200 π.Χ.)	113
Οι ζωικές εκμεταλλεύσεις	81	Η κτηνιατρική στα χρόνια του Μ. Αλεξάνδρου	113
Η κρητομυκηναϊκή φροντίδα για το ζωικό κεφάλαιο	83	Οι αλεξανδρινές ιατρικές σπουδές και η ιππιατρική	
Κεφ. 4: Η κτηνιατρική στην αρχαία Ελλάδα		τους ελληνιστικούς χρόνους (323-206 π.Χ.)	116
(1100-479 π.Χ.)	85	Ο Ηρόφιλος	116
Ο έντονα κτηνοτροφικός χαρακτήρας της ομηρικής		Ο Ερασίστρατος	117
οικονομίας	85	Η ζωοτεχνική έρευνα και η κτηνιατρική	
Ομηρική, μυθική και ιερατική κτηνιατρική	86	στην Ελληνιστική Ανατολή	118
Η χαραυγή της επιστήμης. Οι Έλληνες φυσιολόγοι	93	Κεφ. 7: Η κτηνιατρική στον Ελληνορωμαϊκό	
Κεφ. 5: Η κτηνιατρική στους κλασικούς		κόσμο (200 π.Χ - 324 μ.Χ.)	121
χρόνους (479-336 π.Χ.)	99	Οι ιατρικές σπουδές	121
Ο χρυσός αιώνας και η πλαστική ανατομική		Οι ιατρικές μελέτες στα ζώα. Από τον Ιπποκράτη	
του αλόγου	100	στο Γαληνό	122
Ιππολόγοι και ιππική	101	Η ανατομική	122
Η ιπποκρατική ιατρική και η κτηνιατρική	102	Η φυσιολογία	124
Η ανατομική και η φυσιολογία	103	Ο γαληνισμός	125
Η ιπποκρατική παθολογία και η θεραπευτική	103	Παθολογία, εγχειρητική και θεραπευτική	
Η παθολογία των ζώων και η συγκριτική		των ζώων	126
παθολογία	103	Κτηνιατρική και κτηνίατροι κατά τη Ρωμαιοκρατία	127
Η κτηνιατρική και ο Αριστοτέλης	106	Η νομοθεσία	134

Μέρος Γ'

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗ ΣΤΟΥΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΥΣ ΧΡΟΝΟΥΣ

(324-1453 μ.Χ.) 135

Κεφ. 1: Οι Έλληνες ιππιατροί και		Η συγγραφή του Βεγετίου	148
η ιππιατρική	139	Η ζωολογία	149
Τα Ιππιατρικά	140	Η ιππιατρική στη βυζαντινή Αίγυπτο	149
Ο Άψυρτος	142	Η ελληνική κτηνιατρική και οι Άραβες	150
Ο Ιεροκλής	143	Τα Κυνοσόφια, Ιερακοσόφια και Ορνεοσόφια	
Ο Θεόμνητος	145	των υστεροβυζαντινών χρόνων	153
Οι άλλοι ιππιατροί	146	Κεφ. 2: Η ελληνική κτηνιατρική	
Τα Γεωπονικά	147	στη μεσαιωνική Δύση	155
Οι λατινικές μεταφράσεις και συγγραφές	147	Η μεσαιωνική ιατρική	155
Η συγγραφή του Πελαγώνιου	148	Η φιλολογική περίοδος της κτηνιατρικής κατά	
Η Ημινοϊατρική του Χείρωνα	148	το Μεσαίωνα και οι Έλληνες συγγραφείς	157

Μέρος Δ'**Η ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗ ΩΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ**

161

Κεφ. 1: Η “νόσος”, η “επίσκεψις” και η “ιάσις” της 165

Το θεωρητικό υπόβαθρο	165
Η χυμοπαθολογία του Ιπποκράτη	165
Η τοπική παθολογία της Σχολής της Κνίδου	166
Η στερεοπαθολογία του Ερασίστρατου	167
Το δόγμα του Γαληνού	167
Η τύχη των ιατρικών συστημάτων	168
Γενική Παθολογία	169
Κλινική Παθολογία	170
Διαγνωστική	170
Η σημασία της συλλογής των συμπτωμάτων	171
Μέθοδοι αντικειμενικής εξέτασης	171
Θερμομετρία και “πυρετός”	171
Ειδική σημειολογία	173
Πρόγνωση	173

Κεφ. 2: Η “ιάσις” της νόσου 175

Φαρμακολογία	176
Φαρμακολογία των Αρχαίων Ελλήνων	176
Κτηνιατρική φαρμακολογία	177
Μέτρα και σταθμά	177
Συνταγολογία	178
Φαρμακευτικές ουσίες	178
Φαρμακοτεχνικές μορφές	184
Ταξινόμηση φαρμάκων	184
Οδοί χορήγησης φαρμάκων	185
Όργανα φαρμακοποιίας	185
Χειρουργική	186
Συγκράτηση των ζώων	186
Αντισηψία και ασηψία	186
Χειρουργικά εργαλεία	187
Συρραφή και επίδεση τραυμάτων	188
Ανάταξη και επίδεση καταγμάτων	189
Νεοπλάσματα	189
Διαγνωστικά και θεραπευτικά μέσα	190
Η αφαίμαξη	190
Η καυτηρίαση	191
Τα τεχνητά αποστήματα	192
Η παρακέντηση	192
Οι σκαριφησμοί	192
Η πρόκληση τοπικής υπεραιμίας “διά πλήξεως”	193
Εγχειρητική	193

Κεφ. 3: “Νόσοι” και “πάθη” (Ειδική Παθολογία - Νοσολογία) 195

Ονοματολογία και ταυτοποίηση των νοσημάτων	195
--	-----

Νοσήματα του πεπτικού συστήματος	196
Στοματική κοιλότητα και σιαλογόνοι αδένες, φάρυγγας, οισοφάγος	196
Στομάχι και έντερα	198
Ήπαρ	203
Περιτόναιο	204
Σπλήνα	205
Αναπνευστικά νοσήματα	205
Νοσήματα του κυκλοφοριακού συστήματος	211
Νοσήματα του ουροποιητικού συστήματος	212
Νοσήματα του νευρικού συστήματος	213
Οφθαλμικές παθήσεις	217
Ωτικές παθήσεις	219
Μαιευτική	220
Παθολογία του τοκετού	221
Παθολογία της λοχείας	221
Παθολογία αναπαραγωγής	221
Παθολογία αναπαραγωγής του θηλυκού	222
Παθολογία αναπαραγωγής του αρσενικού	223
Δερματοπάθειες	226
Παθήσεις του κινητικού συστήματος	231
Παθήσεις των οστών	231
Παθήσεις των αρθρώσεων	232
Παθήσεις και επεμβάσεις που έχουν σχέση με τους μυς και τένοντες	236
Παθήσεις του άκρου ποδός	237
Πεταλωτική	241
Κακώσεις - Βλάβες	243
Μηχανικές κακώσεις	243
Ιοβόλα τραύματα	245
Βλάβες από φυσικά αίτια	245
Τοξικολογία	246
Νοσήματα των ψαριών	247
Νοσήματα των μελισσών	247
Κεφ. 4: Κτηνιατρική Υγιεινή 249	
Τα λοιμώδη νοσήματα και η αντιμετώπισή τους	249
Η εξέλιξη της γνώσης για τη μεταδοτικότητα των νοσημάτων	249
Οι διάφοροι “λοιμοί” στην αρχαιότητα	250
Η πρόληψη	252
Το μέτρο της απομόνωσης	252
Το μέτρο της απολύμανσης	252
Οι ανοσολογικές γνώσεις	253
Τα λοιμώδη νοσήματα των ψαριών	253
Ο ενσταυλισμός	255
Η ιπποκομία	255
Η αγωγή διατροφής	254

Κεφ. 5: Ζωοτεχνία	259	Η εξέλιξη της επιθεώρησης του κρέατος	277
Μορφολογική διάπλαση του αλόγου	260	Πάχυνση και ανάπαυση προ της σφαγής	279
Οι χώρες του σώματος	260	Εξέταση προ της σφαγής	279
Το ανάστημα	261	Θανάτωση των σφαγίων ζώων	281
Οι χρωματισμοί	261	Προετοιμασία και επιθεώρηση των σφαγίων	281
Η ηλικία	261	Τεμαχισμός των σφαγίων	282
Η αναπαραγωγή	262	Συντήρηση του κρέατος	284
Κληρονομικότητα μορφολογικών χαρακτηριστικών και ελαττωμάτων	265	Τα προϊόντα της αλλαντοποιίας	284
Η εριοπαγωγή κτλ.	266	Τα πτηνά	285
Η σήμανση των ζώων	266	Τα αβγά πτηνών	285
Κεφ. 6: Κτηνιατρική Νομοθεσία	269	Τα αλιεύματα	286
Αρχαίο ελληνικό δίκαιο	269	Η συντήρηση των ψαριών και τα ιχθυοσκευάσματα	287
Ρωμαϊκό Δίκαιο	270	Ποικιλίες ταρίχων	287
Επαγγελματική νομοθεσία	270	Ο γάρος	288
Νομοθεσία αγοραπωλησιών ζώων	271	Αβγά ψαριών	289
Κεφ. 7: Υγιεινή και Τεχνολογία τροφίμων ζωικής προέλευσης	275	Το γάλα και τα γαλακτοσκευάσματα	289
Υγιεινή του νοπού κρέατος	277	Το συντηρημένο γάλα	290
		Τα τυριά	290
		Το μέλι	292
		Οι νοθείες των τροφίμων	293
ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ - ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ - ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ	295		
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	319		